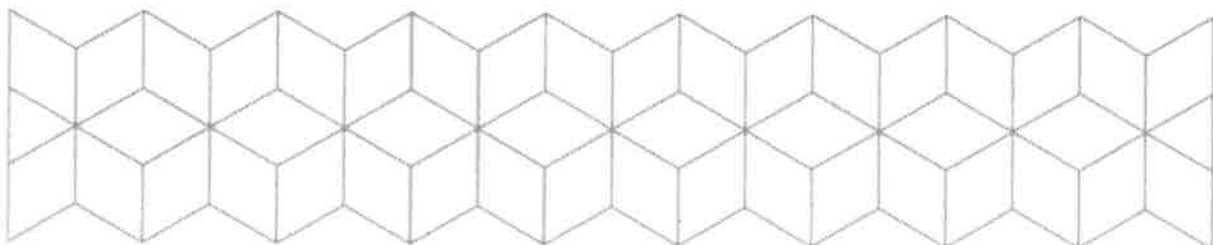

EKSAMEN

Emnekode: LBNOR10210	Emnenavn: Barnelitteratur, elevtekstar og lese- og skriveopplæring (1-7)
Dato: 03.01.2017	Eksamenstid: Kl. 09.00 til kl. 17.00
Hjelpemidler: Tillatne hjelpemiddel er gjeldande læreplan for grunnskolen, ordbok eller ordliste.	Faglærere: Christian Bjørn Bjerke Marion Elisenberg Ragnhild Louise Næsje
Om eksamensoppgaven og poengberegning: Oppgavesettet består av 12 sider inklusiv denne forsida og vedlegg. Kontroller at oppgavesettet er komplett før du begynner å svare på spørsmåla. Alle kandidatane må svare på både del A og del B, og dei to delane tel likt ved vurdering. Ein av dei to delane (del A eller del B) skal skrivast på nynorsk og ein skal skrivast på bokmål.	
Sensurfrist: 24.01.2018 Karakterene er tilgjengelige for studenter på Studentweb www.hiof.no/studentweb	

Oppgavesett på nynorsk

Del A - Litteratur

Kandidatane svarer på ei av dei to oppgåvene.

Oppgåve 1

Grei ut om dei ulike episke lovane for eventyr og finn typiske eventyrtrekk i *Prinsessen som ingen kunne målbinde* vedlegg 2. Du kan vise både til episke lovar samt aktantmodellen. Lag eit undervisningsopplegg for ein klasse på mellomtrinnet der elevane øver seg på å skrive kreative tekstar. Du skal ta utgangspunkt i eventyrsjangeren.

Oppgåve 2

I islam er Barsakh et mellomstadium etter døden, forklarte han –Et sted der man kommer mens man venter på dommedag (Stranger 2015, s. 44)

Barsakh (2009) er ein ungdomsroman skriven av Simon Stranger. Boka handlar om båtflyktningen Samuel og reisa han gjer frå Ghana til Gran Canaria, og norske Emilies møte med han. Dette møtet blir skildra gjennom ulike modalitetar som bilde, ulik font, form og innhald i epilogen, samt sluttnoter og statistikk.

Drøft korleis dei ulike modalitetane er nytta for å løfte fram møtet mellom Samuel og Emilie, og dei to parallelle historiene (historia til kvar av dei to), som romanen handlar om. Det vil vere naturleg å trekke inn litterære omgrep som *dramaturgi, forteljarstemme/stemmer, sjanger, heime-ute-heime-struktur, implisitt lesar, paratekst, komposisjon m.m.*

Drøft kva du som lærar bør ta høgde for når du vel å lese ein tekst som dette i klasserommet. Det vil her vere naturleg å tekke inn nokre fagdidaktiske perspektiv som *dei fem stadia til Appleyard, den litterære samtalen, efferent og estetisk lesing, barnelitterær kritikk, litteratur som politisk barnevakt, litteraturkritiske tilnærmingar m.m.*

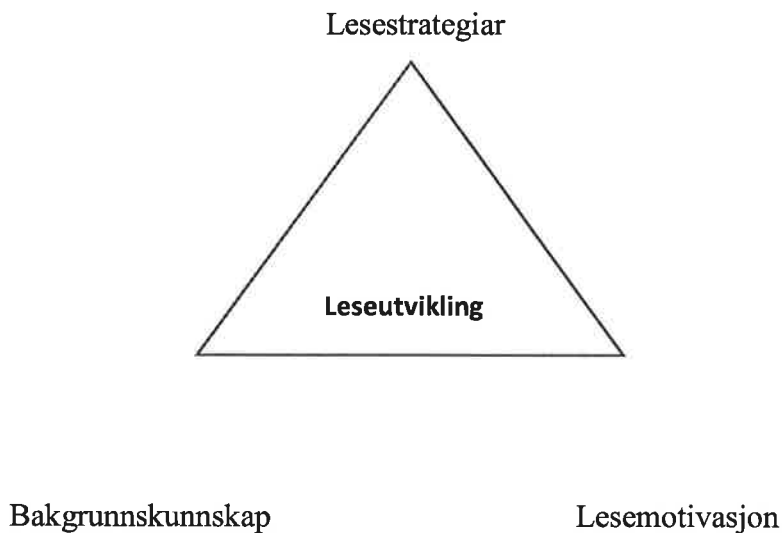
Del B – Språklege emne

Kandidatane svarer på ei av dei to oppgåvene.

Oppgåve 1

Leseutvikling

På vegen mot å bli ein verkeleg god lesar vil lesestrategiar, bakgrunnskunnskap og lesemotivasjon vere avgjerande for leseutviklinga til eleven. Strategiar, kunnskap og motivasjon påverkar kvarandre, og vi må derfor sjå dei i samanheng. Korleis kan skolen på ein god måte vere med på å utvikle alle desse komponentane hos elevane? Beskriv blant anna nokre lesestrategiar som eignar seg på mellomtrinnet.

Oppgåve 2

Begynnaropplæring i skriving (Vedlegg: Elevtæksten *I sommer!*)

Ei jente (på hausten i tredjeklasse) skal skrive om ein tur i sommerferien. Tæksten skal inn i ei mappe som alle i klassen blir oppfordra til å lese. Mappa skal også liggje framme på eit foreldremøte saman med andre elevarbeid. Tæksten under er skriven på pc og er førsteutkastet til eleven. Læraren skal gje tilbakemelding og råd om kva eleven bør gjere før tæksten blir skriven ut. Det er sett av god tid til å arbeide med tæksten:

- Gje ein analyse på alle nivå av elevteksten nedanfor. På ordnivå skal du seie noko om kva for fase eleven er i når det gjeld skriftspråkleg utvikling.
- Kva vil du seie til eleven i rettleiinga du gir før ho arbeider meir med teksten sin og skriv han ut?
- Drøft til slutt korleis du meiner god undervisning bør vere for å stimulere overgangen frå fonologisk til ortografisk fase i skriftspråkutviklinga.

Oppgavesett på bokmål

Del A - Litteratur

Kandidatene svarer på en av de to oppgavene.

Oppgave 1

Eventyr

Grei ut om de ulike episke lovene for eventyr og finn typiske eventyrtrekk i *Prinsessen som ingen kunne målbinde*, vedlegg 2. Du kan vise både til episke lover samt aktantmodellen. Lag et undervisningsopplegg for en klasse på mellomtrinnet der elevene øver seg på å skrive kreative tekster. Du skal ta utgangspunkt i eventyrsjangeren.

Oppgave 2

I islam er Barsakh et mellomstadium etter døden, forklarte han –Et sted der man kommer mens man venter på dommedag (Stranger 2015, s. 44)

Barsakh (2009) er en ungdomsroman skrevet av Simon Stranger handler om båtflyktningen Samuel og hans reise fra Ghana til Gran Canaria og norske Emilies møte ham. Dette møtet skildres gjennom ulike modaliteter som bilder, ulik font, epilogens form og innhold, samt sluttnoter og statistikk og *statistikk*.

Drøft hvordan de ulike modalitetene er benyttet for å framheve dette møtet og de to parallelle fortellingene, Samuels og Emilies, romanen handler om. Det vil være naturlig å trekke inn litterære begreper som *dramaturgi, fortellerstemme/fortellerstemmer, sjanger, Grunnstrukturen i fortellingen 'hjem-ute-hjem igjen', implisitt leser, paratekster, komposisjon* osv.

Drøft hva du som lærer bør ta høyden for når du velger å lese en tekst som dette i klasserommet? Det vil her være naturlig å trekke inn noen fagdidaktiske perspektiver som *John Appleyards fem stadier av litterær kompetanse, den litterære samtalen, efferent og estetisk lesing, barnelitterær kritikk, litteratur som politisk barnevakt, litteraturteoretiske tilnærminger* osv.

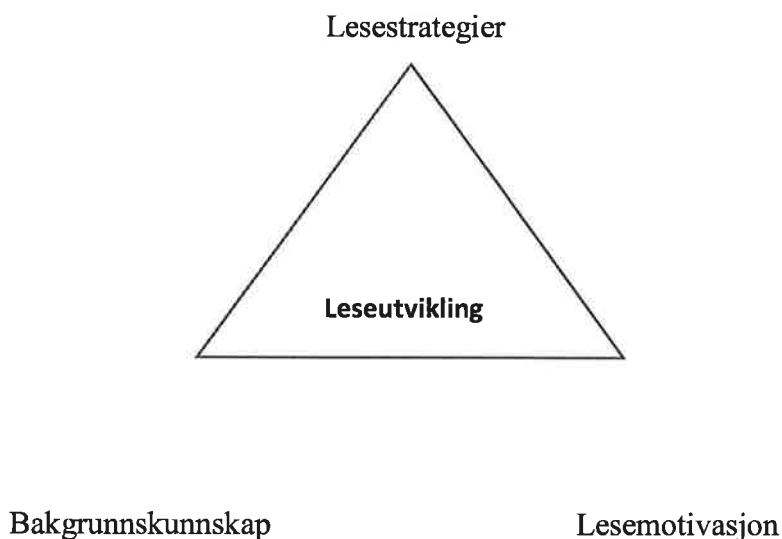
Del B – Språklige emner

Kandidatene svarer på en av de to oppgavene.

Oppgave 1

Leseutvikling

På veien mot å bli en virkelig god leser vil elevens lesestrategier, bakgrunnskunnskap og lesemotivasjon være avgjørende for elevens leseutvikling. Strategier, kunnskap og motivasjon påvirker hverandre, og må derfor ses i sammenheng. Hvordan kan skolen på en god måte bidra til å utvikle alle disse komponentene hos elevene? Beskriv blant annet noen lesestrategier som egner seg på mellomtrinnet.

Oppgave 2

Begynneropplæring i skriving (Vedlegg: Elevteksten *I sommer!*)

Ei jente på høsten i tredjeklasse skal skrive om en tur i sommerferien. Teksten skal inn i ei mappe som alle i klassen blir oppfordret til å lese. Mappen skal også ligge fremme på et foreldremøte sammen med andre elevarbeider. Teksten under er skrevet på pc og er elevens førsteutkast. Læreren skal gi tilbakemelding og råd om hva eleven bør gjøre før teksten skrives ut. Det er satt av god tid til å arbeide med teksten:

- Gi en analyse på alle nivåer av elevteksten nedenfor. På ordnivå skal du spesielt si noe om hvilke fase eleven er i når det gjelder skriftspråklig utvikling.
- Hva vil du si til eleven i veiledningen du gir før hun arbeider mer med teksten sin og skriver den ut?
- Drøft til slutt hvordan du mener god undervisning bør være for å stimulere overgangen fra fonologisk til ortografisk fase i skriftspråkutviklingen.

Vedlegg 1: Elevtekst

I sommer!

I sommer var jeg hos bestemor. Når jeg var hos bestemor hadde hun kattonger. Det var en svart og en vit og svart, og begge fikk melk fra pusi og etterpå lekte vi.. En dag var den svarte vek bestemor vame å leitet og vi fant han bak den gamele doen og han var slap og vi tok han til mor og han fik melk fra pusi og han ble frisk ijen. Når vi skulle reise hjem ville jeg hame den svarte men mamma sa at noen skulle hente han og han andre også. når de ikke skulle ha mer melk fra pusi skule noen hente han. Derfor har jeg ingen katt. Slutt.

Vedlegg 2: Eventyret, *Prinsessen som ingen kunne målbinde*

Prinsessen som ingen kunne målbinde

Det var engang en konge; han hadde en datter som var så vrien og vrang i ord at ingen kunne målbinde henne, og derfor lovte han ut at den som kunne gjøre det, skulle få prinsessen og halve kongeriket attpå.

Det var nok av dem som ville prøve seg, skal jeg tro, for det er ikke hver dag en kan få en kongsdatter og et halvt kongerike til givendes. Grinden til kongsgården sto ikke noen stund, de kom i flokk og følge fra øst og vest, både ridende og gående. Men det var ingen som kunne ordbinde prinsessen. Til sist satte kongen ut at de som prøvde seg, men ikke kunne, de skulle sviemerkes på begge ørene med det store sviejernet hans. - Han ville ikke ha dette rennet i gården sin til ingen ting.

Så var det tre brødre også som hadde fått spurt om prinsessen, og da de ikke hadde det for rart hjemme, ville de ut og friste lykken, og se om de kunne vinne kongsdatteren og halve riket. De var venner og nokså vel forlikt, og derfor gikk de i følge alle tre.

Da de hadde kommet et stykke på veien, fant Askeladden en død skjærunge.

"Jeg fant, jeg fant!" ropte han.

"Hva fant du?" spurte brødrene.

"Jeg fant en død skjærunge," sa han.

"Fy kast 'n! Hva skal du med den?" sa de to, som alltid trodde at de var de klokeste.

"Å, jeg har slikt å gjøre, jeg har slikt å føre, jeg fører vel den," sa Askeladden.

Da de hadde gått et stykke til, fant Askeladden en gammel vidjespenning; den tok han opp.

"Jeg fant, jeg fant!" ropte han.

"Hva fant du nå?" sa brødrene.

"Jeg fant en vidjespenning," svarte han.

"Pøh! Hva skal du med den? Kast 'n!" sa de to.

"Jeg har slikt å gjøre, jeg har slikt å føre, jeg fører vel den," sa Askeladden.

Da de hadde gått litt til, fant han et skålbrott; det tok han også opp.

"Gutter, jeg fant, jeg fant!" sa han.

"Nå, hva fant du nå?" spurte brødrene.

"Et skålbrott," sa han.

"Sj! Det var da også noe å dra på! Kast det!" sa de.

"Å, jeg har slikt å gjøre, jeg har slikt å føre, så fører jeg vel det," svarte Askeladden.

Da de hadde kommet litt lenger, fant han et krokett bukkehorn, og like etter fant han maken til det.

"Jeg fant, jeg fant, gutter!" ropte han.

"Hva fant du nå da?" sa de andre.

"To bukkehorn," svare Askeladden.

"Sj! Kast dem! hva gjør du med dem?" sa de.

"Nei, jeg har slikt å gjøre, jeg har slikt å føre, så fører jeg vel dem," sa Askeladden.

Om litt fant han en blei.

"Nei, gutter, jeg fant, jeg fant!" ropte han.

"Det var da svare til finning på deg! Hva fant du nå igjen?" sa de to eldste.

"Jeg fant en blei," svarte han.

"Å, kast 'n! Hva gjør du med den?" sa de.

"Jeg har slikt å gjøre, jeg har slikt å føre, jeg fører vel den," sa Askeladden.

Da de gikk over jordene ved kongsgården - der hadde de nylig bredd gjødsel, - bukket han seg og tok opp en utgått skosåle.

"Nei, nei, gutter, jeg fant, jeg fant!" sa han.

"Bare du fant litt vett til du kom fram!" sa de to. "Hva var det nå du fant igjen da?"

"En utgått skosåle," svarte han.

"Isj da! Det var noe å ta opp også! Kast 'n! Hva gjør du med den?" sa brødrene.

"Å, jeg har slikt å gjøre, jeg har slikt å føre, så jeg fører vel den, skal jeg vinne prinsessen og halve riket," sa Askeladden.

"Ja, du ser ut til det du!" sa de to.

Så la de inn til kongsdatteren. Først den eldste.

"God dag," sa han.

"God dag igjen," svarte hun og vridde på seg.

"Det er fælt varmt her," sa han.

"Det er varmere i glohaugen," svarte prinsessen; der lå sviejernet ferdig og ventet. Da han så det, gikk det i stå for ham med én gang, og så var det ute med ham.

Det gikk ikke likere med den mellomste.

"God dag," sa han.

"God dag igjen," sa hun og vrikket på seg.

"Det er fælt så hett her," sa han.

"Det er hetere i glohaugen," svarte hun. Dermed så mistet han også mål og mæle, - og så var det fram med jernet igjen.

Så kom Askeladden.

"God dag," sa han.

"God dag igjen," svarte hun og vrikket og vridde på seg.

"Det var da godt og varmt her," sa Askeladden.

"Det er varmere i glohaugen," svarte hun; hun ble ikke blidere for det den tredje kom.

"Det var råd å få stekt skjæra mi her da?" spurte han.

"Jeg er redd hun sprekker," sa kongsdatteren.

"Å det har ingen nød, jeg slår omkring denne vidjespenningen," svarte gutten.

"Den er for rom," sa hun.

"Jeg driver i en blei," sa gutten, og tok fram bleien.

"Fettet renner av henne," sa kongsdatteren.

"Jeg holder under dette," svarte gutten, han viste fram skålbrottet.

"Du er så kroket i ord du," sa prinsessen.

"Nei, jeg er ikke kroket, men dette er kroket," svarte gutten, og tok opp det ene bukkehornet.

"Nei! nå har jeg aldri sett maken!" ropte prinsessen.

"Her ser du maken," sa gutten, og tok opp det andre.

"Jeg mener du er utgått for å målbinde meg, du?" sa hun.

"Nei, jeg er ikke utgått, men den er utgått den," svarte gutten, og dro fram skosålen.

Så var prinsessen målbundet.

"Nå er du min," sa Askeladden, og så fikk han henne og halve landet og riket attpå.